

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МАЙБУТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА: ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Пшенична О.С., здобувач

Запорізький національний університет

У статті розглядаються питання визначення умінь та навичок використання інформаційних технологій в процесі реалізації функцій управління. На підставі проведеного аналізу побудована функціональна структура застосування інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера.

Ключові слова: менеджер, функції менеджера, професійна діяльність, інформаційні технології, програмні засоби, функціональна структура.

Пшеничная Е.С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БУДУЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕНЕДЖЕРА: ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассматриваются вопросы определения умений и навыков использования информационных технологий в процессе реализации функций управления. На основании проведенного анализа построена функциональная структура применения информационных технологий в профессиональной деятельности менеджера.

Ключевые слова: менеджер, функции менеджера, профессиональная деятельность, информационные технологии, программные средства, функциональная структура.

Pshenichnaya E.S. THE USE OF TECHNOLOGIES OF INFORMATIONS IS IN FUTURE ACTIVITY OF MANAGER: FUNCTIONAL STRUCTURE AND PROFESSIONAL PREPARATION / Zaporizhzhya National University, Ukraine

In this article the questions of determination of abilities and skills of the use of information technologies in the process of realization of management functions are examined. On the basis of the conducted analysis the functional structure of application of information technologies in professional activity of manager is built.

Key words: manager, function of the manager, professional activity, information technologies, software, the functional structure.

На сучасному етапі в Україні спостерігається підвищення ролі менеджменту, який розглядається як один з базисних елементів економіки, тому протягом навчання майбутнього менеджера, необхідно створювати умови для розвитку особистості фахівців, здатних ефективно здійснювати управління. Стрімкий розвиток інформаційних технологій (ІТ), істотні досягнення в цьому напрямі створили об'єктивні передумови щодо розвитку професійних знань та навичок використання цих технологій у роботі менеджера. Комп'ютер та ІТ розглядаються не лише як предмет вивчення цілої низки навчальних дисциплін, а й як засіб здійснення навчальної, наукової та професійної діяльності фахівця, який виконує свої обов'язки у сучасних умовах. Інформаційна освіта відрізняється безперервним і швидким зростанням вимог до кваліфікації спеціалістів, тому особливо актуальним стає створення ефективної методики навчання в галузі ІТ. Висока швидкість оновлення цих технологій потребує перетворення підготовки до використання інформаційних технологій в постійний процес, який не повинен перериватися впродовж професійної діяльності фахівця з управління. Саме тому інформаційна підготовка майбутнього менеджера займає одне з пріоритетних місць у процесі визначення його професійної компетентності та здатності до здійснення фахової діяльності.

Проблемі підготовки фахівців та питанню формування їхніх професійно значущих якостей присвячені дослідження багатьох науковців в Україні і за кордоном (В.П.Безпалько, І.Д.Бех, І.А.Зяюн, Н.В.Кузьміна, Г.В.Локарева, М.П.Лукашевич, О.М.Пехота, С.О.Сисоева та ін.). На сучасному етапі дуже актуальні напрями, за якими ведуться дослідження з питань підготовки управління: питання загальної теорії професійного навчання майбутнього менеджера (Л.Влодарска-Зола, П.Ф.Друкер, Е.М.Коротков, А.В.Шегда, Г.В.Щокін); проблеми підготовки до управлінської діяльності фахівця цієї спеціальності (О.Г.Романовський, С.М.Тарасова, А.Д.Чернявський); формування та розвиток комунікативної (Н.В.Мельченкова, Л.О.Сікорська) та професійної іншомовної компетенції (Н.Л.Замкова, Н.В.Логутіна); використання активних методів та засобів навчання майбутнього фахівця, до яких відносять тренінги, ділові ігри, імітаційне моделювання, кейс-методи тощо (Л.І.Бондарева, Н.В.Мельченкова, К.В.Могилевська); підготовка студентів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера (О.В.Кареліна, О.В.Матвієнко, К.В.Могилевська).

Метою статті є розробка функціональної структури використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера, визначення умінь та навичок реалізації функцій управління за допомогою ІТ.

Глибокі зміни, що відбуваються в суспільстві, інтелектуалізація праці, стрімкий розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій зумовлюють необхідність підготовки менеджерів, здатних

ефективно здійснювати управління. Управління в першу чергу розглядається як інформаційний процес, тому робота менеджера нерозривно пов'язана з інформацією. (Інформація в перекладі з латинської мови означає: роз'яснення, виклад чого-небудь, або відомості про щось. Далі інформацію можна розглядати як відомості або дані.) А.Ю.Тривайло у своєму дисертаційному дослідженні розглянув управлінську інформацію, визначивши її як «...відомості, які характеризують управлінську ситуацію, знижують рівень невизначеності; сприйняті, зрозумілі та оцінені як корисні для рішення тих чи інших завдань управління» [1, 6]. Автор відзначив, що для прийняття рішення діяльність менеджера потребує оптимального обсягу інформації, яка проходить етапи збору і накопичення, обробки і аналізу результатів та споживання. І саме інформаційні технології розглядаються як ефективні засоби переробки даних.

У процесі визначення ролі інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера необхідно ідентифікувати предметну галузь ІТ більш детально. У різних джерелах це поняття має різні визначення. У посібнику для студентів економічних спеціальностей ІТ розглядаються як методи і засоби обробки інформації, що «...реалізують функції збирання, накопичення, зберігання, оброблення і передачі даних із застосуванням технічних засобів» [2, 165]. На думку Ю.М.Троніна – це система взаємозв'язаних методів, засобів та прийомів інформаційної діяльності, що ґрунтується на інформаційних моделях оточуючого світу [3, 17].

Програмні засоби поєднують у собі системи, що дозволяють виконувати необхідні користувачам роботи, і залежно від напрямку діяльності існує декілька класифікаційних ознак систематизації інформаційних технологій. Найбільш важливою, на нашу думку, є класифікація за рівнем використання їх у роботі менеджера. За функціями забезпечення управлінської діяльності розрізняють технології автоматизованої обробки даних, автоматизації функцій управління, підтримки прийняття рішень та електронного офісу [4, 11]. Для автоматичного введення та обробки даних, виведення та відображення результатів розрахунків та їх контролю використовуються технології автоматизованої обробки даних, до яких відносяться системи обробки фінансово-економічної, бухгалтерської інформації. Технології автоматизації функцій управління передбачають використання їх при розв'язанні задач, таких як управління бізнес-проектами, створення бізнес-плану, контролю за процедурами використання різноманітних ресурсів одного співробітника і підприємства в цілому. До них відносяться програми управління проектами, особисті інформаційні системи. Електронний офіс – це технологія обробки інформації в закладі засобами, що базуються на сумісній обробці даних, документів, таблиць, текстів, зображень та графіків. Інформаційна технологія підтримки прийняття рішень передбачає використання спеціалізованих систем для аналітичної роботи, формування та обґрунтування прогнозів і оцінок з використанням економіко-математичних методів та моделей. До таких технологій відносяться експертні системи, системи підтримки прийняття рішення.

Питання використання інформаційного забезпечення управлінської діяльності, що дозволяє автоматизувати, а таким чином, і поліпшити якість роботи менеджера, на сучасному етапі дуже актуальні. У своїй роботі фахівець з управління виконує економічні, бухгалтерські обчислення (Т.М.Золотарьова [5]), для здійснення яких існують ІТ автоматизованої обробки даних. Виконання управлінських дій таких як маркетингові дослідження (А.Ю.Тривайло [1]), планування та створення бізнес-плану (Т.М.Золотарьова [5]) також підтримують технології автоматизації функцій управління. Усі дослідники підкреслюють необхідність використання технологій електронного офісу для підготовки документів, прийняття управлінських рішень та мережевого зв'язку. За результатами огляду джерел нами виділено інформаційні технології, що застосовуються в професійній діяльності менеджера: технології автоматизованої обробки даних, автоматизації функцій управління, електронний офіс, підтримка прийняття управлінських рішень та мережевого зв'язку. Із проведеного огляду джерел випливає, що управління передбачає використання інформаційних технологій для забезпечення автоматизованої обробки даних, автоматизації функцій управління, підтримки прийняття рішень, електронного документообігу та інформаційного зв'язку.

Майбутній фахівець з менеджменту повинен володіти основами теоретичних знань з інформатики, інформаційних технологій, основних принципів роботи з ними, чітко розуміти їх призначення та галузі застосування. При підготовці студентів, у тому числі і менеджерів, виділяють два напрямки: оволодіння практичними діями роботи з інформаційними технологіями та сформованість умінь використовувати ці технології у своїй фаховій діяльності [6]. У контексті професійної роботи управлінця друга група передбачає оволодіння умінь пошуку, обробки, представлення та аналізу управлінської інформації. Досягнення необхідного рівня підготовки менеджера до використання інформаційних технологій у професійній діяльності забезпечується сформованістю навичок роботи з відповідними видами програмного забезпечення.

Підготовка може бути ефективною лише завдяки дотримання таких умов:

- проведення навчання в контексті майбутньої професійної діяльності, із розглядом навчальних задач, що відображають сторони фахової практики;
- реалізація дидактичного принципу міжпредметних зв'язків;

- системність підготовки майбутніх фахівців, що спирається на єдину інформаційну структуру діяльності;
- інтенсивності та самостійної роботи студентів;
- особистісно-орієнтоване навчання у фаховій підготовці.

Професійна підготовка фахівців повинна базуватися на ідеї цілісності особистості, її постійного розвитку та вдосконалення в процесі навчання, тому необхідно розглянути підготовку менеджера до застосування ІТ при реалізації управлінських функцій. В освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) бакалавра з напрямку підготовки менеджмент виділяються функції, які повинен виконувати випускник вищого навчального закладу, це – планування, організація, координування, мотивація та контроль [7, 9-19]. Тому доцільно, з нашої точки зору, визначити уміння, що забезпечують виконання цих функцій та, водночас, передбачають використання інформаційних технологій. Основними критеріями для їх виділення були розглянуті вище дії, що пов'язані з отриманням, обробкою (розрахунки та прогнозування), представленням (оформлення документів) та аналізом інформації.

При виконанні *функції планування* діяльність менеджера інтенсифікується завдяки ІТ при реалізації таких умінь: проведення аналізу і розрахунків економічних показників діяльності; оцінка економічного потенціалу та динаміки розвитку організації на основі даних статистичної звітності, бухгалтерського обліку та інших досліджень; проведення моніторингу основних конкурентів організації; маркетингових досліджень та прогнозування попиту на продукцію та послуги; проведення розрахунків бізнес-плану та оформлення його розділів; складання планів особистої роботи на основі аналізу робочого часу [7, 9-11]. У сучасних організаціях внутрішня інформація про діяльність підприємства автоматично надходить до центральної бази даних або корпоративної інформаційної системи за допомогою мережових технологій. Збір відомостей про зовнішнє середовище організації можливий завдяки глобальній мережі Internet. Тому, для отримання інформації про внутрішнє та зовнішнє середовище менеджера необхідні навички роботи у локальній обчислювальній мережі. Аналіз та прогнозування на основі обчислень економічних показників діяльності підприємства передбачає реалізацію моделі «що–якщо» («что – если»), і як засоби, що її забезпечують, можливе застосування інструментів систем підготовки табличних документів або програмних засобів математичної обробки даних. На сучасному етапі для математичних, статистичних та економічних розрахунків використовуються системи обробки табличної інформації та одночасно дуже популярними стають спеціалізовані пакети (MathCAD, Mathematica, Statistica, 1С Бухгалтерия та ін.). Завдяки навичкам роботи з технологіями *автоматизованої обробки даних, електронного офісу та підтримки прийняття рішення* здійснюються розрахунки та аналіз отриманих даних для реалізації умінь з *проведення аналізу і розрахунків економічних показників діяльності та маркетингових досліджень і прогнозування попиту на продукцію та послуги*. Оцінка економічного потенціалу та динаміки розвитку організації на основі різноманітних даних передбачає формування навичок роботи з *ІТ автоматизованої обробки даних, електронного офісу та мережевого зв'язку* для отримання і обробки інформації та наочного представлення її у вигляді графіків та діаграм. Завдяки діям з *мережевими технологіями* здійснюється пошук інформації для *проведення моніторингу основних конкурентів організації*. Уміння з *проведення розрахунків бізнес-плану та оформлення його розділів* реалізується за допомогою навичок використання ІТ *автоматизації функцій управління та електронного офісу* для виконання розрахунків та оформлення документів. Навички діяльності з технологіями *автоматизації функцій управління та електронного офісу* сприяють *плануванню особистого часу* менеджера. Якщо узагальнити все вищесказане, можна виділити класи інформаційних технологій, навички використання яких сприяють ефективному виконанню *функції планування*. Це технології *автоматизованої обробки даних, автоматизації функцій управління, електронного офісу, підтримки прийняття рішень та мережевого зв'язку*.

ІТ дозволяють процес організації зробити цілісним, об'єднати розрізнені завдання в єдині процеси, відмовитись від надмірної фрагментації праці. Із нормативних документів (ОКХ) нами виділені уміння, які завдяки використанню комп'ютера поліпшують якість виконання *функції організації*: організація власної праці та роботи підлеглих; визначення черговості завдань та розрахунки термінів їх виконання; спілкування з партнерами; проведення нарад і документальне оформлення управлінських рішень [7, 11-15]. Організація особистої діяльності та можливість узгодити її з програмами інших груп та співробітників можлива при застосуванні особистої інформаційної системи або електронного щотижневика (MS Outlook) та програмним засобом управління проектами (MS Project). Отже, реалізація умінь з *організації власної праці та роботи підлеглих* стає ефективною завдяки навичкам використання технологій *електронного офісу та автоматизації функцій управління*. Діяльність з визначення черговості завдань та розрахунки термінів їх виконання інтенсифікується завдяки сформованості навичок роботи з *ІТ автоматизації функцій управління та підтримки прийняття рішень*. Зовнішнє та внутрішньо-організаційне *спілкування з партнерами* стає можливим за допомогою електронної пошти або ICQ, тому необхідним виявляється застосування знань із технологій *мережевого зв'язку* на рівні автоматизованих дій. Для документального оформлення управлінських рішень на папері використовуються системи підготовки текстових документів. На нарадах для інформування аудиторії можливим стає представлення

електронних доповідей, що розроблені за допомогою програм підготовки презентацій. Ефективна реалізація уміння з *проведення нарад і документального оформлення управлінських рішень* можлива за допомогою навички володіння технологією *електронного офісу*. Технології *автоматизації функцій управління, електронного офісу, підтримки прийняття рішень та мережевого зв'язку* дозволяють інтенсифікувати діяльність менеджера при виконанні *функції організації*.

Функція координування передбачає здійснення поточного упорядкування роботи та проведення оперативних нарад [7, 18]. Цілі різноманітних груп та працівників всередині організації координуються за допомогою програм управління проектами (MS Project), у той час як кожний менеджер може планувати свою діяльність за допомогою особистої інформаційної системи, побудованої за принципами щотижневика (MS Outlook). У процесі *поточного упорядкування роботи* менеджер повинен володіти навичками роботи з технологіями *автоматизації функцій управління та електронного офісу*. При проведенні оперативних нарад, коли філіали організації знаходяться на значній відстані (інше місто), дуже ефективно використання технологій *мережевого зв'язку*, що потребує навичок з її використання. Реалізація *функції координування* завдяки навичкам використання технологій *автоматизації функцій управління, електронного офісу та мережевого зв'язку*.

Використання ІТ у процесі виконання *функції мотивації* виражається не явно, але розгляд статей Д.Камінського визначив основні напрями цього процесу. На його думку для використання особистих якостей співробітника в інтересах підприємства, необхідно швидко і якісно отримувати та обробляти соціальну інформацію, за результатами опитування та комп'ютерного тестування [8, 36-37]. Ризик підприємницької діяльності, пов'язаний з нестандартною поведінкою співробітника, супроводжує роботу в організації, але завдяки інформаційним системам можливо встановити рамки діяльності працівника. Вони не дозволяють, наприклад, перевищити граничний рівень витрат або скористатися недоступними джерелами інформації, а тому створюють умови для мотивації саморозвитку та самоосвіти підлеглого. ІТ впливають на ефективність праці, а тому сприяють розвитку творчого потенціалу працівників. В ОКХ з наряду підготовки менеджмент найбільш прийнятним до використання інформаційних технологій можна розглядати уміння *збирати та обробляти соціальну інформацію*, що отримана завдяки опитуванням, тестуванню та соціометрії [7, 16]. На сучасному етапі існують різноманітні комп'ютерні програми для проведення психологічного тестування, але достатні знання зі стандартних пакетів, таких як MS Access або MS Excel, дозволяють менеджеру самостійно підготувати нескладні тести. У процесі *збирання та обробки соціальної інформації* менеджеру необхідні сформовані навички роботи з ІТ *автоматизованої обробки даних та електронного офісу*.

Контрольна функція також припускає застосування інформаційних технологій для більш ефективного її виконання, уміння, необхідні для цього, отримано з освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра з наряду підготовки менеджмент [7, 17-18]: оперативний контроль; складання платіжних та касових документів; ведення обліку та підготовка оперативних довідок. Комп'ютер дозволяє якісно та швидко виконувати уміння з *оперативного контролю* за виконанням операцій, наявністю ресурсів, випуском продукції завдяки інформаційній системі, що функціонує на підприємстві на основі локальної обчислювальної мережі. На підставі отриманих з інформаційної системи даних приймати рішення про подальшу діяльність підприємства. Якісне здійснення цього уміння можливе завдяки навичкам використання технологій *автоматизації функцій управління, підтримки прийняття рішень та мережевого зв'язку*. Завдяки системам обробки бухгалтерських даних або системам підготовки табличних документів надається можливість підготовки паперів, тому уміння *складати платіжні та касові документи* ефективно реалізується за допомогою навичок роботи з ІТ таких класів – *автоматизованої обробки даних та електронного офісу*. На підставі отриманих по каналах локальної (всередині організації) або глобальної мережі Internet (філіали в інших містах) програмні засоби автоматизованої обробки різноманітних даних, підготовки документів (MS Word, MS Excel) та системи управління базами даних дозволяють *вести облік та готувати оперативні довідки*. Уміння *вести облік* здійснюється за допомогою навичок використання ІТ *автоматизованої обробки даних, електронного офісу та мережевого зв'язку*. Процес реалізації уміння *підготовки оперативних довідок з первинної звітності* ефективно здійснюється завдяки сформованим навичкам роботи з технологіями *автоматизації функцій управління та електронного офісу*.

Підготовка фахівця повинна враховувати структуру його діяльності, на підставі якої розробляється модель підготовки. На основі проведеного аналізу побудуємо структуру використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера. Діяльність менеджера нами розглянута з точки зору функцій, що здійснюються в процесі управління, тому ця структура утримує блок „**Функції управління**”. Цей блок складається зі взаємопов'язаних функцій планування, організації, координації, мотивації та контролю. Базисом у побудові структури виявлено функції, що виконує менеджер, тому її можна назвати Функціональною структурою використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера (рис.1).

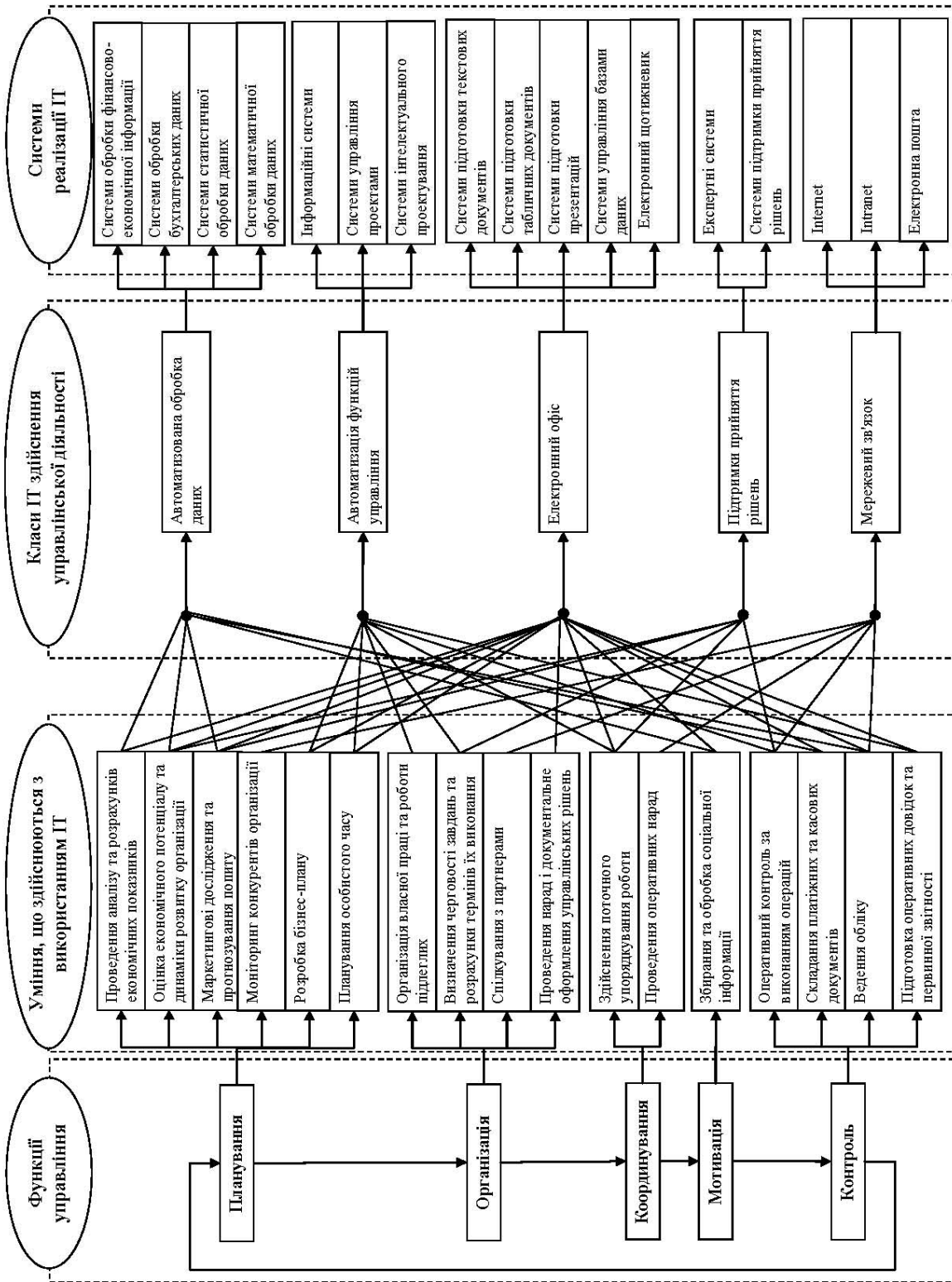

Рис. 1. Функціональна структура використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера

Кожна функція, що виконується, поєднує вміння, з яких у процесі аналізу виділено такі, що передбачають застосування ІТ, тому другий блок нашої моделі – „**Уміння, що здійснюються з використанням ІТ**”. Інформаційні технології, що полегшують працю менеджера, віднесено до блоку „**Класи ІТ здійснення управлінської діяльності**”, який поєднано з блоком „**Системи реалізації ІТ**”. Усі блоки з'єднані між собою, тому можна стверджувати, що всі представлені класи інформаційних технологій та системи реалізації ІТ використовуються при реалізації функцій управління.

Функції складаються із завдань діяльності, які віднесено до блоку „**Уміння, що здійснюються з використанням ІТ**”. *Функція планування* передбачає проведення аналізу і розрахунків економічних показників діяльності, оцінку економічного потенціалу та динаміки розвитку організації на основі даних різних видів звітності, маркетингових досліджень та прогнозування попиту на продукцію та послуги, моніторингу основних конкурентів організації, проведення розрахунків бізнес-плану та оформлення його розділів, планування особистої роботи. За допомогою ІТ, у процесі реалізації *організаційної функції*, здійснюються вміння з організації власної праці та роботи підлеглих, визначення черговості завдань та розрахунків термінів їх виконання, спілкування з партнерами, проведення нарад та документального оформлення управлінських рішень. У процесі виконання *функції координування* інформаційні технології дозволяють поліпшити діяльність здійснення поточного упорядкування роботи та проведення оперативних нарад. *Мотиваційна функція* дозволяє використовувати ці технології для отримання та обробки соціальної інформації. Завдяки ІТ у процесі оперативного контролю за виконанням операцій, складання платіжних та касових документів, ведення обліку та підготовки довідок з первинної звітності *функція контролю* стає ефективною. Усі завдання діяльності поєднані у п'ять груп, за функціями, які вони виконують.

Нами виявлено, що діяльність менеджера інтенсифікується завдяки використанню інформаційних технологій за такими класами: автоматизованої обробки даних, автоматизації функцій управління, електронного офісу, підтримки прийняття рішень та мережевого зв'язку. Оскільки більшість завдань діяльності передбачає використання ІТ з різних класів та одна технологія допомагає при здійсненні різних завдань діяльності, то нами були виділені вузли для кожного класу (крапки – ●). На кожному вузлі (для кожного класу ІТ) є декілька входів з блоку „**Уміння, що здійснюються з використанням ІТ**”:

- автоматизована обробка даних – 5;
- автоматизація функцій управління – 7;
- електронний офіс – 11;
- підтримки прийняття рішення – 5;
- мережевий зв'язок – 5.

Кількість зв'язків для кожного класу інформаційних технологій від 5 до 11, тому в цілому навички використання всіх класів ІТ однаково необхідні (за виключенням технології *електронного офісу*) у роботі менеджера, тому в розробці моделі та методики підготовки менеджерів слід зважати на цю кількісну характеристику та приділити більше уваги формуванню навичок роботи з технологією *електронного офісу*.

Блок „**Системи реалізації ІТ**” складається з програмних засобів інформаційних технологій, але він не охоплює всі існуючі сьогодні програми. Галузь інформаційних технологій динамічно розвивається і кожний рік з'являються нові програмні продукти, тому необхідно виявити умови та принципи навчання на перспективу, що дозволять фахівцю після закінчення ВНЗ ефективно застосовувати в професійній діяльності свої знання, вміння та навички. Однією з них є умова послідовності та поетапності процесу навчання, другою – усвідомлення та розуміння можливостей ІТ як важливих засобів управління. Для навчання необхідно зважати на популярність та використання в сфері управління тих чи інших програмних засобів.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити такі висновки:

- у процесі підготовки до використання інформаційних технологій у професійній діяльності менеджера необхідно дотримуватися сучасних досягнень у галузі ІТ, що забезпечують повноту, своєчасність інформаційного відображення процесів управління, можливість їх моделювання, аналізу і прогнозування;
- побудована функціональна структура надає можливість для відбору знань, умінь та навичок використання ІТ у професійній діяльності менеджера і, як наслідок, допоможе у створенні моделі підготовки в цій сфері;
- за результатами аналізу функціональної структури можна виявити умови та принципи підготовки майбутнього менеджера в цій сфері;
- у подальшому функціональна структура дозволить розробити систему критеріїв готовності майбутнього менеджера в галузі інформатики та інформаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тривайло А.Ю. Формування системи інформаційного забезпечення управлінської діяльності керівника торговельного підприємства: Автореф. Дис. ... канд. екон. наук / Київський націон. торг.-економ ун-т. – К., 2000. – 18 с.
2. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.С.Пономаренко, Р.К.Бутова, І.В.Журавльова та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 544 с.: Іл., табл. – Бібліогр.: 514-516.
3. Тронин Ю.Н. Информационные системы и технологии в бизнесе. – М.: Альфа-Пресс, 2005. – 240 с.: Іл., табл. – Бібліогр.: 232-237.
4. Информационные технологии управления: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Г.А.Титоренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 439 с.: Іл., табл.
5. Золотарьова Т.М. Організація робочого місця менеджера на основі інформаційних технологій: Автореф. дис. ... канд. екон. наук / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі. – Донецьк, 2000. – 19 с.
6. Алейников В.В. Подготовка студентов к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности: Автореф. дис. ... канд. пед. наук / Брянский гос. пед. ун-т. – Брянск, 1998. – 18 с.
7. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра з напрямку підготовки менеджмент. – К.: МОН, 2001 – 23 с.
8. Каминский Д. О влиянии информационных и коммуникационных технологий на бизнес и систему управления (часть 2) // Менеджмент сегодня. – 2002. – № 6. – С. 34-39.

УДК 343.92/93 : [343.95 : 343.541] (477)

МЕТОДОЛОГІЧНА ПОБУДОВА ВИКЛАДАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО СПЕЦКУРСУ „ПАТОСЕКСУАЛЬНА КРИМІНОЛОГІЯ”: ІНТРАДИСЦИПЛІНАРНА КОНЦЕПЦІЯ

Синеокий О.В., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті автором сформовані основні принципи побудови інтрадисциплінарної (метасистемної) концепції патосексуальної кримінології як навчальної дисципліни та окреслені окремі методологічні проблеми щодо викладання її студентам різних спеціалізацій, зокрема юридичних, психологічних, медико-біологічних тощо.

Ключові слова: Сексуальна злочинність; судова сексологія; кримінальна сексопатологія; патосексуальна кримінологія.

Синеокий О.В. МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЕ ПОСТРОЕНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО СПЕЦКУРСА „ПАТОСЕКСУАЛЬНАЯ КРИМИНОЛОГИЯ”: ИНТРАДИСЦИПЛИНАРНАЯ КОНЦЕПЦИЯ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье автором сформулированы основные принципы построения интрадисциплинарной (метасистемной) концепции патосексуальной криминологии как учебной дисциплины и очерчены отдельные методологические проблемы по преподаванию ее студентам различных специализаций, в частности юридических, психологических, медико-биологических.

Ключевые слова: Сексуальная преступность; судебная сексология; криминальная сексопатология; патосексуальная криминология.

Sineoky O.V. METHODOLOGICAL PECULIARITIES OF TEACHING A SPECIAL COURSE PATHOSEXUAL CRIMINOLOGY: INTRADISCIPLINARY CONCEPTION / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

In the article those the author formulates the main principles of intradisciplinary (meta-systematic) conception of pathosexual criminology as a educational discipline, it is outlined some methodological problems of teaching for students of different professions, for example juridical, psychological, medical-biology specialties.

Key words: Sexual criminality; legal sexology; criminal sexualpathology; pathosexual criminology.